

דירות חדשות, אבל חשוכות למחצה

ארבעה משוררים רוסיים עכשוויים

מרוסית: אלכס אוורבון

1. דמיטרי קוזמין

משורר, מתרגם, מבקר וחוקר ספרות, עורך ומוציא לאור. נולד ב־1968 במוסקבה. כיהן כפרופסור אורח באוניברסיטת פרינסטון (2014). מוציא לאור סדרות רבות של ספרי שירה רוסית עכשווית ושירה מתורגמת לרוסית, וכן את כתב העת לשירה הרוסית העכשווית "וודוח". מחבר ועורך של אנתולוגיה המוקדשת לשירה רוסית עכשווית הנכתבת מחוץ לרוסיה ושל אנתולוגיה לשירה ולפרוזה רוסית פריפריאלית. פרסם את ספר השירה "טוב להיות בחיים". מתרגם לרוסית שירה אמריקאית, אוקראינית, צרפתית, בלורוסית, גרמנית ופורטוגזית. זכה בפרס על שם אנדריי ביילי (2002). פעיל לזכויות הלהט"ב ברוסיה. היגר ללטביה ב־2014 במחאה נגד המשטר הרוסי הנוכחי.

*

*

הַאֶפְרָכֶסֶת
מְכַל חֶלְקֵי הַגּוֹף הָאֲנוּשִׁי
קְרוֹבָה בְּיוֹתֵר לְאִמָּנוּת:
צוּרְתָהּ לֹא פוֹנֵקֶצְיוֹנְלִית
יִפְיָה – בְּלִתִּי אֲנוּכִי
וּכְאֵלּוּ לֹא אִמָּתִי
וְרֹד חוֹר מְבַצֵּץ בָּהּ
דָּם חָם וְסִמִּיךְ
הָאִמָּנוּת הִיא
בְּתוֹנֵעֶת בֶּזֶק מְדִיקָה
לְנֶעֱץ מַחַט זַעִירָה
בְּמָקוֹם הַהוּא בְּדִיוֹק
בְּהֶדְרָגָה
דְּקִירָה אַחֵר דְּקִירָה
הַכָּאֵב חוֹלֵף
אִי שֵׁם בְּפָנִים

הַתְּאֵהֶבֶתִּי
בְּמִבְט שְׁנִי
בְּרָאשׁוֹן
לֹא הָאִמָּנֶתִי לְמֵרָאָה עֵינִי

*

שִׁירָה
צְרִיכָה לְהִיּוֹת, אֱלֹהִים שְׂיִסְלַח לִי,
מְכַעֶרֶת.
חוֹלְגִית.
עִם חֲזָה נֶעֱרִי לֹא מִפְתָּח.
רְצוֹי עִם
נִקְדַּת חֵן עַל עֶצֶם הַבְּרִיחַ הַשְּׂמֵאֲלִית.

*

נִסְעֵנוּ לְתַחֲנַת הָרֶכֶת בַּמָּטְרוֹ.
אֶתָּה חֹזֶרֶת וְאִמְרָת כָּמָה שְׁאֵתָה אוֹהֵב
אֶת הַמָּטְרוֹ.
טַפַּת הָרֶק שֶׁלְךָ
נִפְלָה עַל שְׁפָתַי
נִקְדָּה קָרָה
(אֵיךְ הִסְפִּיקָה לְהִתְקַרֵּר בַּדֶּרֶךְ?)
זֶה כָּל מָה שֶׁנִּשְׁאָר לִי מִמֶּךָ.

*

מָה לֹמֵר זֶה לָזֶה
מִבְּעַד לְשִׁמוּנָה מֵאוֹת קִילּוֹמֶטְרִים

*

הָעֶקֶר – נֶאֱמַר כָּבֵד רַבּוֹת
הַמִּשְׁנִי
מִרְחוֹק לֹא רְלוּנָטִי

וְאֵינִי לֹא רוֹצֶה
לְנַתֵּק אֶת הַטֶּלְפּוֹן

בְּשִׁתִּיקָה הַנְּתִלִית
הַקּוֹמָקוֹם הָעֶקְשָׁן
קוֹרֵא לָךְ בְּשִׁרְיָקָתוֹ

*

בוֹחֵר שׁוֹקוֹלָד
בְּגוֹן עוֹרָה.

*

הַבְּחוֹר הַכִּי יִפֶּה
בְּתִזְמוּרַת הַנֶּעֱר הַהוֹלֵנְדִית
הִיָּה מְקַבֵּצַת הַמְּתוֹפְפִים.
בְּסִימְפוֹנִיָּה הָרְבִיעִית שֶׁל מֵאֵהֶלֶר
הוּא קִבֵּל מְצֻלָּתִים,
וּבִאֻבְרִטוּרָה מֵאֵת מִלְחִין מְקוֹמִי –
תֵּף.
הַתֵּף נִקְרָע,
וּבִהֶפְסָקָה
אֲבוֹב רֵאשׁוֹן בִּישָׁן וּתְפוּחַ שְׁפָתִים
בְּתִמְיָהָה הָעֵבִיר אֶת אֲצָבָעוֹ
עַל פְּנֵי הַקֶּרֶע.

*

לֹא יִפְהַפְּיִים, לֹא,
אֲבָל בְּכָל אֶחָד
אִמְצָא בָּמָה

לְהִתְאַהֵב
שְׁפָתַי דְּבִדְבָנִים מְתוֹקוֹת
אֲצָבָעוֹת רִגְלִים

א – ר – כו – ת
מְצִיצוֹת מְסֻנְדָּלִים
פֶּס שְׁעָר לָבָן

בְּעֶרֶף
צִפְרָנִי מִט וְרֹדוֹת
עִם קוֹ לָבָן מְסַבֵּב

2. לידה יוסופובה

משוורת וסופרת. נולדה ב-1963 בפטרוזבודסק, רוסיה. ב-1996 היגרה לישראל. אחרי שנה עברה לקנדה, ומאז מתגוררת בבליז ובקנדה לסירוגין. פרסמה שלושה ספרי שירה: "ירסלימל", "הטקס C-4", ו-"Dead Dad". השתתפה באנתולוגיית הפרווה הגאה "לאהבה ארבע ידיים".

אבא עושה מהלך

לבו נַעֲצָר
הוא הסתכל על האחות ואמר:
לכי תזדוני זונה
והפסיק לנשם
הזונה עמדה מעליו חמה
והוא התחיל להתקרר

היה קר השלג היה לבן
היה מינוס 20 מעלות צלזיוס השמש זרחה הלחים שרפו
ענפי העצים והשיחים היו מכסים
בקרעי עננים לבנים מסגורים
חסרי צורה
אני ירדתי מהשביל והלכתי אחרי
העורב
רגליו שקעו
הוא הלך באטיות
הוא ידע שאני הולכת אחריו
גופו היה מתוח
אני הייתי עושה צעד ונעצרת
הוא היה עושה כמה צעדים
ונעצר
כאשר צלמתי אותו
הוא פרש את כנפיו

אָבא הִבֵּאתִי לָךְ אֶת ה־64 תִּסְתַּכֵּל
זֶה גִּלְיוֹן יֶשֶׁן
הָיָה מְנַח בְּמִטְבַּח עַל כֶּסֶּא
תִּרְאֶה הֵם מִתְחִילִים לֶאֱכֹל אוֹתָךְ
כְּשֶׁמִּפְסִיקִים לְגִשֵּׁם
אָבא עוֹשֶׂה מֵהֶלֶךְ

הלא יודע

*

היא אָמְרָה לִי: עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ שְׁלֹשׁ
שְׂיֻדְעוֹת שֶׁהוּא מְאָמֵץ
אָף אֶחָד אַחֵר לֹא יוֹדֵעַ
הוּא בְּעֶצְמוֹ לֹא יוֹדֵעַ

בְּשָׂמִים מֵעַל הַתְּנִינִים
מִיָּמִין לְדֶרֶךְ הַבֵּיתָה
רְאֵה
דֶּק וְשָׁקוּף
בְּשָׂמִים
חֲתוּל מְשֻׁתָּק
בְּעוֹד 10 דְּקוֹת יַחֲשִׁיף

אָמוּ נִפְטָרָה לִפְנֵי עֶשׂוֹר
אִם שְׂאֵמָצָה אוֹתוֹ
כְּשֶׁהָיָה תִּינוּק
פֶּעַם הָיָה נִסְעָה לִיָּם הַשָּׁחַר
וְהִבִּיָּאָה אוֹתוֹ
אֶל הָעִיר הַצְּפוֹנִית הַזֹּאת
וְלֹא הִסְבִּירָה לְאַף אֶחָד שׁוֹם דָּבָר

בְּהִלּוּיָהּ הוּא שָׂאֵל
אֶת אַחַת מִשְׁלֹשׁ הַיּוֹדְעוֹת
הָאֵם הִיא יוֹדַעַת מִי אָבִיו
הָאֵם – וְהוּא נִקְבַּב בְּשֵׁמוֹ – אָבִי?
כִּנְרָאָה הוּא שָׂאֵל אֶת אָמוֹ
הַרְבֵּה פְּעָמִים אָבֵל הִיא שִׁתְּקָה
בְּדִיוֹק כִּמוֹ שִׁשְׁתִּיקָה עֲכָשׁוּ
נִדְמָה לִי שְׂאֵנַחְנוּ דּוֹמִים –
הוּא אָמַר לָזוֹ הַיּוֹדַעַת –
הוּא כִּנְרָאָה אָבִי?
וְהַיּוֹדַעַת הִשִּׁיבָה: אֲנִי לֹא יוֹדַעַת

3. קיריל קורצ'אגין

משורר, מתרגם, מבקר, עורך ובלשן רוסי. נולד ב-1986 במוסקבה. מארגן סדרות ערבים ספרותיים במוסקבה: "הם מדברים" ו-"Igitur". ממייסדי הפרס לשירה הרוסית העכשווית "ההבדל". מכהן בחבר שופטים של הפרס הספרותי על שם אנדריי ביילי (מ-2014). עורך המדור "כרוניקה מדעית" בכתב העת הספרותי "סקירה ספרותית חדשה". עמית מחקר במכון לחקר השפה הרוסית על שם ו. וינוגרדוב ומרצה באוניברסיטת מוסקבה. עורך-שותף של האנתולוגיה הספרותית "אקסנט" וכתב העת "טראנסליט", המזוהה עם תנועת השמאל הרוסית העכשווית. מבקר וסוקר קבוע במדור להוצאות ספרי שירה בכתב העת "וודדוח". פרסם ספר שירים בשם "פרופוזיציות". זכה בפרס "המשקיף המוסקבאי" (2011), בפרס "הספירה המוסקבאית" (2012) ובפרס על שם אנדריי ביילי בקטגוריית "ביקורת ופרויקטים ספרותיים" (2013).

*

*

בְּעֵד חֲרָכִים אֶפְרִים בְּאוֹר
הַשְּׁקִיף הַפְּעוֹר חוֹדֵר עֶרְפֶּל
וְעֵינֵיהֶם הַמְּלֹאוֹת בְּעֵגֶג שְׁנָאָה
וְגוֹרֵל כְּמוֹ כּוֹכְבֵי הַזְּכוּכִית
הַנְּעוֹצִים בְּנִיר

לֹא תִהְיֶה מְלַחְמָה יוֹרֵק דָּם
הוּא אָמַר הִיא אָמְרָה לֹא תִהְיֶה
מְלַחְמָה בְּזִמְנֵי שְׁפִינֵי הַתְּפָרוֹקוּ
בְּמִרְאָה לַחֲלָקִים תַּחַת לַחַץ
מִטַּח הָאֵשׁ

הַמִּים מְגִיעִים עַד הַקֶּרְסָלִים הַמְּזֹלֹת
נוֹשְׂרִים
וְשׁוֹרְפִים אֶת הָעוֹר מִיְּבֹשִׁים אֶת הָרֶשֶׁתִּית
בְּשֶׁבֶל הָאֵשׁ בְּתוֹךְ עֶרְפֶּל
הַשְּׁלִיָּה שָׁבוּ אֲנִי טְבוּעִים בְּבֶץ
שׁוֹתִים מִים שְׁחֹרִים אֵלֶּה

אוֹ שֶׁבֶכְל זֹאת נוֹגֵעַ בְּשֶׁרֶשׁ כֶּף יָדָהּ תִּהְיֶה
מְלַחְמָה הוּא חֹזֵר וְאָמַר בְּלִבּוֹ
וְחִבְרִי הָאִירוֹ-אֲסִיאתִים
חֹזְרוּ וְאָמְרוּ תִהְיֶה מְלַחְמָה וְהִיתָה
מְלַחְמָה הִיתָה מְלַחְמָה

בְּעוֹד שֶׁהִזְרִיחָה מְכַרְגָּת בְּצִנּוֹרוֹת
כּוֹבֶשֶׁת אֲרָנִים עוֹצֶרֶת נְשִׁימָה
הוּא צוּפָה בְּמַעְקֵי הַגֶּן
הַעֲרָמִים שֶׁבָּהֶם מַחְלִיק הַחֲשֵׁמֶל
וּמַחְלָחֵל אֶל תּוֹךְ הַחוֹל הַסִּיבִי

הַתְּלַקְחוּ הַפְּרָחִים בְּגִבּוֹלוֹת וְשָׁרוּ
הַלֵּהָבוֹת כְּתַמִּיד הַתְּלַקְחוּ
וְשָׁרוּ כְּמוֹ קֶדֶם שָׁרוּ הַלֵּהָבוֹת
וְכָל חֶרֶצַן עֲנָבִים
צִלְצֵל מְעַשֵּׂר

*

הַיָּם הָאֲנִלּוּגִי שְׁרָאִיתִי בְּגִיל תִּשְׁע־עֶשְׂרֵה
וּפֶסֶת הַקֶּרֶקֶע הִיבִשָּׁה שֶׁל רְצוּעַת הַחוּף בְּזֶמֶן
שֶׁמַּעֲבָר לְהָרִים מִתְפַּתַּח עֲמוּת
מִזֵּן הַמַּעֲרָב אֶת חֲבָרֵי מֵהִילָדוֹת
וְאוֹיְבֵי בְּשִׁלּוּבִים בְּלִת־צְפוּיִים חוּט
הָרֶק הַנִּמְתָּח מִפְּרֵי טְרוּפֵי
הַמִּבְנִים הַמְּבֻרָגִים בַּמּוֹרְדוֹת הָהָרִים וְהָאֲמִיל
הַסְּדוּק הָעֵלְיָה קוֹרַעַת הַגִּידִים
עַל הַקִּיר הַבּוֹדֵד וְכָל מָה שְׁרָצִיתִי
לֹאמֹר וּלְעוֹלָם לֹא אֵמַר עִם בְּרָכִים
מִרְסָקוֹת וְקוֹ הָאֶפֶק שֶׁשָּׁבַר הָאוֹר
אֶל גּוֹפּוֹת הַדּוֹלְפִינִים בְּמִפְרָצִים
סִלְעִיִּים בַּיּוֹם שֶׁבּוֹ הִשְׁתַּגְּעַתְּ

*

אִם הָרִיחַ יִהְיֶה בְּלִת־נִסְבֵּל
בְּאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁהָאוֹר מִפְּרִיד
שֶׁכָּבוֹת אַחַת מֵהַשְּׂנִיָּה אִזּוֹ הֵם
יִחְזְרוּ כָּבֵר לֹא הַבִּיתָה אֶלָּא
לְדִירוֹת חֲדָשׁוֹת אֲבָל חֲשׂוֹכוֹת לְמַחְצָה
בְּשִׁכּוֹנוֹת אֲבוֹדוֹת בֵּין
פְּסֵי הֶרְכָּבֶת לְצִפּוֹת
אֵיךְ קְרוֹנוֹת יוֹצְאִים
מִתּוֹךְ קֶצֶף הַבֶּקֶר
וְעֵשֶׂן בֵּית הֶרְכָּבֶת עוֹטֵף
קִירוֹת מְכֻרְסָמֵי נִמְלִים
וְהַשְּׁמֶשׁ שׁוֹרְפֶת אֶת הַמִּכִּים
בְּסִמְטָאוֹת בּוֹלְעוֹת הָעֵשֶׂן

גם אותנו בבתי קפה מרווחים
וצפופים על שפת
הים מכניס האורחים המוזר הזה

*

צעידת הזמן
בנהרות בבל

הנה הנצרים קורעים כבר את הקרקע
העלים תופחים מלחות
והענפים משתרעים מעלה
מבעד לרובים החלודים
מוקשי היבשה
גדרות התיל
פותרים בטון אדיש

אפשר להסביר הכל
תחת שמש קופחת
לשכב על חול רטב
או בערבים בינה לבין עצמה
כשהשתקפויות נוטשות את המראות
כדי לשיר ללבך מזמור תת-קרקעי
בדירה הריקה

אבל אתם, המתבוססים בהזיות, המתפתלים על
שלחנות הנתוחים,
המתכופפים משאגות הפיצוצים,
המתים מרעב בכפר אפריקאי דומם –
דעו

תַּפְלוּתֵיכֶם נִשְׁמָעוֹת
וּבֵינֵם שָׁבוּ הָרִיחַ הַשָּׁרוֹף מְגוּפוֹתֵיכֶם הַנִּטְרָפוֹת בְּגִיהוֹם
יִהְיֶה בְּלִתִּי נִסְכָּל –
הָעוֹלָם יִחַנֵּק בְּעֶשֶׂן מִלְחָמוֹת וּמִגָּפוֹת
רַק כְּדֵי שֶׁהַנִּבְחָרִים יוּכְלוּ לְהִגִּיעַ
לְיוֹם הָאַחֲרוֹן, וְהַשָּׂאָר בְּעוֹדָם בְּחַיִּים
יִרְצוּ אֶת עֲנָשָׁם בְּפָנֵיכֶם

4. אנה גלזובה

משוררת, מתרגמת, חוקרת ספרות. נולדה ב־1973 בדובנה, ליד מוסקבה. מתגוררת בגרמניה. פרסמה ארבעה ספרי שירה: "הדרך והמים", "לולאה. לא לחצי", "עבור החדף", "ניסיון השינה". פרסמה מחקרים על הפואטיקה של אוסיפ מנדלשטם, פאול צלאן, פרנץ קפקא, ולטר בנימין והיינריך פון קלייסט וכן מאמרים על הספרות הגרמנית והרוסית העכשווית. כלת הפרס על שם אנדריי ביילי בקטגוריית "שירה" (2013), "הפרס הרוסי" לספרות (2013), "הספירה המוסקבאית" (2014).

*
כְּמִטְרוֹנוֹם מְפֻלָּגִים
בְּכָל מָאִי כְּמִעֵט כָּל אָחוּ.

בְּרֹאשׁ הַדְּבוּרָה
מְטָרָה
מְתוּחָה אַחַת –

*

וְרַק מִמֶּנָּה הִיא מוֹשְׁכַת דָּבֶשׁ.
פָּרָחִי הַדָּבֶשׁ לֹא יוֹדְעִים,
אֵף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ,
אֲוִלִי רַק הַפֶּסֶם
(כִּי גַם הַצִּלִּיל מְקַוֶּה אֶת הַמְּרַחֵב)
הָעֵלִים כִּידֵי מְבָרָר
וְאַחֲרֵי הַקִּיץ כְּגוֹף הֵם כְּהִים.
תִּשְׁעֵן עֲלֵיהֶם
כְּשֶׁהֵם – בְּגִידִים מְבֻצָּבְצִים
כִּיד שְׁכֻפְתָּהּ מְעֵלָה וְאַצְבָּעוֹתֶיהָ מְטָה –
אוֹתָהּ מְבַקְשִׁים.

*

הַעֲקָר לֹא לְטֻעוֹת בְּבַחֲרֵת הַמְרִירוֹת.

לְקַחַת אֶת הַמֶּר

מֵאֲדָמָה לְחָה

עֲלוֹם שֵׁם

מִתַּחַת לְלִשׁוֹן, הֵיכֵן שֶׁהַקֶּשֶׁר הָעֲלִיוֹן

נִכְנָס לַגּוֹף בְּשִׁלְמוֹתוֹ,

וְהוּא נִתְּלָה – פְּרִי בָמִים מְתוּקִים –

אוּ מִפִּיל אֶת עֲצָמוֹ אַחֲרֵי כָל אֲמָרָה

תַּחַת פָּנִים יְבִשׁוֹת.

*

תִּזְכָּרְת

עַל הָעִיר הַפְּנִימִית –

רֵיחַ הַמַּעֲבָרִים הַתַּת־קֶרְקַעִיִּים

הַמוֹצָפִים בָּמִים טְמָאִים

חֲלוּדָת

הַנְּוִים

פַּעַם הָיוּ בְּשִׁמוּשׁ

עֲכָשׁוּ –

כְּצִיּוֹר צִבְעוֹנִי עַל הַגּוֹף –

רַק כְּדִי לֹא לְשַׁכַּח

אֶת הָעִיר הַפְּנִימִית.